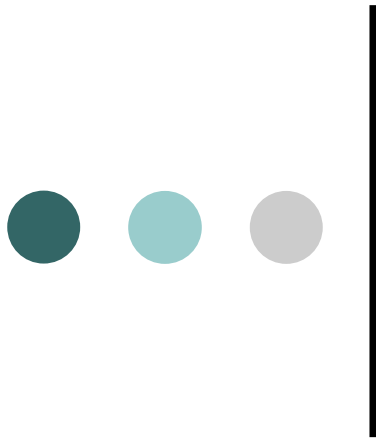

TÜRK HUKUK DÜZENİNİN YÜRÜRLÜK KAYNAKLARI (3)

Dr. Öğr. Üyesi Barış TEKSOY

Hukukun Temel Kavramları Dersi

YÖNETMELİK VE İDARENİN DİĞER DÜZENLEYİCİ İŞLEMLERİ

Yönetmelik (Anayasa m.124)

- CB, Bakanlıklar, Kamu Tüzel Kişileri (Belediye, üniversite) tarafından çıkarılır.
- Görev alanlarını ilgilendiren kanunun veya CBK'nın uygulanmasına dair usul ve esasları gösterir, bunlara aykırı olamaz. Kanunla veya CBK ile düzenlenmemiş bir konuda ilk defa yönetmelikle hüküm konulamaz.
- Resmi gazetede yayımlanacak olan yönetmelikler: 3011 sayılı Kanun (millî güvenlikle ilgili ve gizlilik derecesi taşıyan yönetmelikler RG'de yayımlanmaz.)
- Etki alanına göre: Danıştay/İdare Mahkemeleri

Diğer Düzenleyici İşlemler/Adsız Düzenleyici İşlemler

- Tebliğ
  - Genelge
  - Yönerge
  - Karar, vb..
-
- Üst hukuk normlarına aykırı olamaz
  - İdarenin düzenleyici işlem yapma yetkisi sınırlarını aşamaz.
  - İdarî işlem niteliğindedirler: İdarî Yargı
Etki alanına göre: Danıştay/İdare Mahkemeleri

2017 Anayasa Değişiklikleri Sonrasında KHK ve Tüzük

Kanun Hükümünde Kararname

- 1971 Anayasa değişikliği ile getirilmiştir.
- TBMM tarafından çıkarılan Yetki Kanunu'na dayanılarak, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılmakta idi.
- Anayasaya uygun olmak zorundadır ve Kanun ile eşit güçtedir.
- OHAL KHK
- 2017 Anayasa değişikliklerinin yürürlüğe girmesinin ardından yenisinin çıkarılması mümkün değildir, daha önce çıkarılmış olanlar yürürlükte kalmaya devam edecektir.

Tüzük

(!) Dernek Tüzüğü/TBMM İçtüzüğü

- BK tarafından çıkarılmakta idi. Danıştay ön incelemesi zorunlu, görüş bağlayıcı değildi. CB onayı ve RG yayım ile yürürlüğe girmekteydi
- Kanunla düzenlenmemiş bir konuda ilk defa tüzükle hüküm konulamaz. Kanuna aykırı olamaz.
- 2017 Anayasa değişikliklerinin yürürlüğe girmesinin ardından yenisinin çıkarılması mümkün değildir, daha önce çıkarılmış olanlar yürürlükte kalmaya devam edecektir.

NORMLAR HİYERARŞİSİ

- 1-Anayasa
- 2-Kanun/U. Ant./OHAL CBK/KHK
- 3-CBK/Tüzük
- 4-Yönetmelik
- 5- İdarenin Diğer Düzenleyici İşlemleri

ÖRF VE ADET HUKUKU (Yazısız Kaynak)

Örf ve Adet Hukuku

- Toplum yaşamının içinde kendiliğinden oluşmuş kurallardır.
- Hukuk düzeni yollama yapar. (MK. m.1/2, TTK m.1/2, BK m.314, m.211)
- Yazılı kaynaklara göre ikincil niteliktedir.
- Bölgesel/yerel/meslekî/sectörel örf ve adet kurallarından bahsedilebilir.
- Her örf ve adet kuralı, hukuk kuralı olamaz.

Örf ve Adet Hukuku

- TMK m.1/2: “Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa, hâkim, örf ve âdet hukukuna göre, (...) karar verir.”
- TTK m.1/2: “Mahkeme, hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde, ticari örf ve âdete, (...) göre karar verir.”
- TBK m.314: “Kiracı, aksine sözleşme ve yerel âdet olmadıkça, kira bedelini (...), her ayın sonunda ve en geç kira süresinin bitiminde ödemekle yükümlüdür.”
- TBK m.211: “Aksine sözleşme veya âdet yoksa, ölçme ve tartma gibi devir giderleri satıcıya, (...) aittir.”

Örf ve Adet Hukukunun Öğeleri

1) Maddî Öge:

Süreklilik/Yinelenme. Kabule yeterli bir zaman içinde süregelen uygulanma.

2) Manevî Öge:

Geçerli bir çözüm getiren bir kural olduğu yönündeki genel kanı/inanç

3) Hukuksal Öge:

Devlet onayı/Hukuk düzenince kabul görme (yollama)

YARDIMCI KAYNAKLAR

Mahkeme Kararları

- Mahkeme Kararı=Yargı Kararı
- Asıl Amaç: Kural koymak ya da hukuk kaynağı yaratmak değil, somut uyuşmazlığa hukuka uygun olarak çözüm getirmek
- Yargı kararı yürürlükte olan hukukun uygulanmasının ürünüdür.
- Yorum, boşluk doldurma, kurallar arasındaki ilişkileri saptama bakımından, yargı kararları ile getirilen çözümler, benzer sorunların çözümünde kullanılabilir.
- Yargıç veya hukukçu açısından bağlayıcı nitelikte değil, yardımcı niteliktedir.

İçtihadı Birleştirme Kararları

- Sıradan mahkeme kararlarının aksine, yardımcı nitelikte değil, bağlayıcı niteliktedir.
- Yargıtay, Danıştay, Sayıştay, (Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi) tarafından verilebilir.
- Yüksek mahkeme kurul veya daireleri arasındaki yorum ve uygulama farklılıklarını ortadan kaldırmak için verilmektedirler.
- Yargıtay Kanunu m.45/5: «İçtihadı birleştirme kararları, benzer hukukî konularda Yargıtay Genel Kurullarını, dairelerini ve adliye mahkemelerini bağlar.»
- Danıştay Kanunu m.40/4: «Bu kararlara, Danıştay daire ve kurulları ile idarî mahkemeler ve idare uymak zorundadır.»
- Kanun gibi bağlayıcı etki tanınmıştır. Resmî Gazete'de yayımlanırlar.

Öğreti (Doktrin)

- Hukuk kuralının tespiti ve kuralın uygulanması aşamasında, açıklayıcı ve yol gösterici olarak yardımcı olur.
- Kitap, tez, monografi, makale, eleştiri, çeviri, bildiri, bilimsel toplantı sunuşları
- Mevzuat derlemesi, şerh, bibliyografya